

DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARINI NAZORAT QILUVCHI NORMATIV HUQUQIY (HUQUQIY SOHADA) HUJJATLAR

*Kramatdinova Nigara Sipatdinovna
Asanov Alibek Mirzakulovich*

*Qoraqalpoq Davlat Universteti, yuridika fakulteti, davlat boshqaruv huquqi mutaxassisligi 1-kurs
magistranti*

Annotatsiya. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi avvalo hokimiyat barcha tarmoqlarning bir-biridan mustaqil holda ish yuritish tamoyillarini mustahkamlashga bog'liqligini uqtiradi. Shuningdek, ushbu oliy yuridik kuchga ega bo'lgan hujjat fuqarolarning burch va majburiyatlarini hamda ularning huquqlarini himoya qilishga ham xizmat qiladi. Bundan tashqari, konstitutsiya bizning bosh qomusimiz hisoblanadi. Ushbu maqolada, konstitutsiya huquqiy demokratik davlat va fuqarolik jamiyati barpo etishning eng muhim mezon ekanligi haqidagi ma'lumotlar tahlil qilinadi va fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: konstitutsiya, erkinlik, huquqiy demokratik tizim, davlat, jamiyat, mezon, burch majburiyat, oliy yuridik kuch.

Har qaysi davrda ham va har bir davlatda bilamizki, iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy hayotdagi barcha holatlarni, jarayonlarni boshqaradigan va ular ustidan ularni qonun jihatidan tartibga solib turadigan oliy yuridik kuchga ega bo'lgan hujjatlar O'zbekiston Respublikasining konstitutsiyasi hisoblanadi. Bundan tashqari konstitutsiyamiz asosida barcha qonun va qonun osti hujjatlari ham qabul qilinadi va davlatda eng muhim yuridik kuchga ega bo'lgan hujjat sifatida konstitutsiyaga asoslanadi. Xususan, Oliy Majlisning inson huquqlari bo'yicha vakili unga aloqador uning bajaradigan ishlari bo'yicha majburiyatlari va fuqarolarning huquqlarini qanday himoya qilishi kerakligi ham O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasida alohida ta'kidlanadi. Inson huquqlari bo'yicha vakil faoliyatini tahlili shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda huquqiy, insonparvarlik, demokratik va fuqarolik jamiyat qurilishi uchun mustahkam poydevor qo'yildi. Vatanimiz o'z taraqqiyoti yo'lida yangi ufqlar va yangi maqsadlarga intilayotgan bir paytda, jamiyatimizning barcha sohalarida amalga oshirilayotgan islohotlarini yangi bosqichga ko'tarish, ya'ni, hayotimizni erkinlashtirish va islohotlarni chuqurlashtirish davrida bu javobgarlik nihoyatda ortadi.

Xususan, bizning bosh qomusimiz, konstitutsiyasimiz aslida davlatimiz mustaqilligining ulkan ramzi sanaladi. Oliy yuridik kuchga ega hujjatda o'z istiqloq va taraqqiyot yo'limiz, mustaqillik sari bosib zahmatli ul aks etadi. Konstitutsiyamizni yosh avlod erkinlik, mustaqillik, ozodlik va hurlik tantanasi sifatida e'zoz-hurmat bilan e'tirof etadi. Chindan ham u xalq xohish-irodasini ifoda qilib beruvchi, azaliy orzularning hujjatlar bilan tasdiqlangan varianti, shuningdek, adolatli davlat, ochiq jamiyat va erkin hayot qurish, shuningdek, uni rivojlantirishning istiqbollari aniq lo'nda qilib belgilab tushuntirib beradi.

Shu bilan birga unda inson hayoti, uning sha'ni, qadr-qimmat, haq-huquqlari va manfaatli oliy qadriyat sifatida tan olingan va qonun bilan himoya qilinib ham turadi. Oliy Majlis Qonunchilik palatasining Demokratik institutlar, nodavlat tashkilotlar va fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari qo'mitasi a'zolari tomonidan o'tkazilib turaladigan suhbatlar davomida Konstitutsiyamizning yaratilish tarixi, uning ahamiyati, konstitutsiyaviy qoidalarni hayotga tatbiq etish muammolari, shuningdek, amalga oshirilishi lozim bo'lgan vazifalar haqida fikr-mulohazalar va takliflar keltirilishi mumkin.

Mustaqil O'zbekiston Konstitutsiyasi tufayli mamlakatimizda istiqloq yillarida ko'hna tariximiz, boy merosimiz, milliy davlatchiligimiz, muqaddas dinimiz, urf-odat va an'analarimiz qayta tiklandi. Bugungi kunda mehr-oqibat, bag'rikenglik, hamjihatlik kabi oliyjanob fazilatlar, milliy va umumbashariy qadriyatlarga hurmat, Vatan taqdiri va kelajagiga daxldorlik tuyg'ulari yuragimizning tub-tubidan o'rin oldi. Bugungi kunda davlatimiz xalqaro huquq normalariga mos, xorijiy mamlakatlarning ilg'or huquqiy tajribasiga, ajdodlarimizning boy ma'naviy merosiga va xalqimizning urf-odatlar, siyosiy va huquqiy tajribalariga asoslangan milliy huquq tizimiga ega bo'ldi.

Fikrimcha biz O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyasining uchta tamoyiliga alohida e'tibor qaratishimiz zarur. Birinchidan, konstitutsiyaning yaratilish tarixi va bugungi kundagi ahamiyatini yanada oshirish

borasidagi izlanishlarni davom ettirish zarur. Ikkinchidan esa O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasida keltirilgan qonun-qoidalarni ijtimoiy hayotimizdagi ahamiyatini organib ulardagi kamchiliklarni to‘g‘rilash hamda muammolar bolsa ularni bartaraf etish zarur. Uchinchidan esa O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasiga nisbatan hurmat, vatanparvarlik hamda e‘zozlash kabi maqsadlarni yosh avlodlarda rivojlantirish va ularning o‘zlarining huquq va erkinliklarini bilgan holatda barcha majburiyatlarni ham unutmastliklari uchun turli xildagi tadbirlar o‘tkazish zarur deb hisoblayman. Shu qatori, yaqin kelajakda O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasiga oid tarixiy davlat muzeyi tashkil etish ham menimcha foydadan holi bo‘lmaydi. Ayniqsa yoshlarda O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasiga bo‘lgan hurmatning ortishi yaqin kelajakda turli xildagi salbiy muammolarni oldini oladi deb o‘ylayman.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston Respublikasi konstitutsiyasi bu haqiqiy huquqiy bilimlar alifbosi demak qanday qilib huquq sohasiga oid bo‘lgan yo‘nalishlarda tasvirlayotgan insonlarga bu kabi darsliklar to‘laqonli tashkil etilmasa yoki tushuntirib berilmasa?!. Aslida huquqni bilish esa Konstitutsiyani o‘rganishdan boshlanadi. Har qanday fuqarolik jamiyatining poydevori Konstitutsiyadir. O‘ylaymanki, bizda konstitutsiyaviy vatanparvarlik, Konstitutsiyaga ishonch, undan g‘ururlanish, iftixor etish tuyg‘usi kuchli bo‘lishi kerak. Chunki konstitutsiyaviy vatanparvarlik – o‘z taqdirini o‘zi yaratayotgan, madaniyati yuksak xalq ma‘naviyatining uzviy qismi ekanligini hayotning o‘zi ko‘rsatmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. 08.12.1992. O‘zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. <https://lex.uz/docs/-20596>
2. 8-dekabr - O‘zbekiston Konstitutsiyasi qabul qilingan kun | “Uzbekistan airways” AJ <https://www.uzairways.com/uz/press-center/news/8-dekabr-ozbekiston-konstitutsiyasi-qabul-qilingan-kun>
3. Mustaqilligimizning mustahkam huquqiy asosi. https://constitution.uz/oz/pages/Mustaqilligimizning_asosi
4. uzsm.uz https://uzsm.uz/uz/press_center/uzb_news/konstitutsiya-va-qonun-ustuvorligi-huquqiy-demokratik-davlat-va-fuqarolik-jamiyatining-eng-muhim-mez/